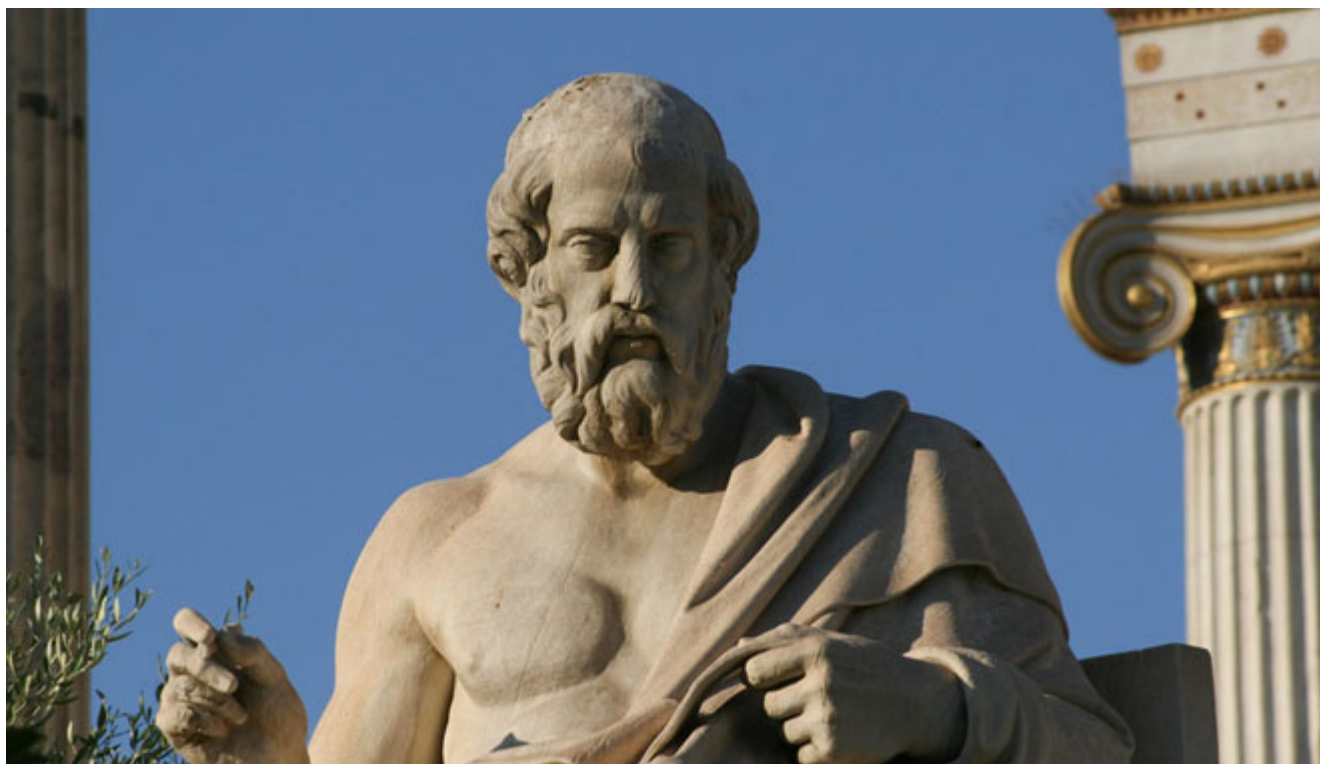

4 Μαρτίου 2017

Ο Σοφιστής του Πλάτωνα, το «ον» και η κίνηση (Γεώργιος Πατιός, Δρ. Φιλοσοφίας)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ο Πλάτωνας καταλάβαινε πολύ καλά πως το πρόβλημα που το 'μη ον' μας προκαλεί δεν λύνεται με τον απλό εξοβελισμό του από τη λογική και από την ύπαρξη.[13] Όταν θέτουμε το πρόβλημα του τι ακριβώς είναι το 'όντως ον', έχουμε ήδη θέσει ταυτόχρονα και το πρόβλημα του τι ακριβώς είναι το 'μη ον'. Αν μη τι άλλο, είναι θέμα λογικής και επιστημολογικής συνέπειας και σαφήνειας. Με το να βάζουμε το πρόβλημα του 'μη όντος' κάτω από το χαλί δεν λύνεται το πρόβλημά μας.

Στον διάλογό του *Σοφιστής* ο Πλάτωνας επιχειρεί μία διαφορετική προσέγγιση. Κατανοώντας το γεγονός πως ακόμη και το να μιλάμε για 'μη ον', δημιουργεί συνθήκες οιωνεί ύπαρξης, αναγνωρίζει τρία βασικά είδη, τρεις γενικές έννοιες: τη στάση, την κίνηση και το ον. Αυτές οι έννοιες μπορούν να έρχονται σε επαφή και επικοινωνία μεταξύ τους και να δημιουργούν σχέσεις, αλλά μόνο υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Μπορούμε να ισχυρισθούμε πως το ον είναι σε στάση ή βρίσκεται σε κίνηση, αλλά δεν μπορούμε να αποφανθούμε λογικά πως η στάση κινείται ή η κίνηση βρίσκεται σε στάση. Ο Πλάτωνας αμέσως μετά προσθέτει δύο ακόμη έννοιες/κατηγορίες: το ίδιο και το διαφορετικό.

Εδώ ο Πλάτωνας φρονεί πως έχει καταφέρει να 'συμφιλιώσει' τουλάχιστον σε λογικό και επιστημολογικό επίπεδο το 'ον' και το 'μη ον'. Η κίνηση ανήκει στο 'ον' όταν την εξετάζουμε σε σχέση με τον εαυτό της αλλά ανήκει στο 'μη ον', όταν την εξετάζουμε σε σχέση με τη στάση.[14] Αφήνοντας κατά μέρος τα όποια

προβλήματα μπορεί να δημιουργήσει αυτός ο πλατωνικός διαχωρισμός, ερχόμαστε σε δύο κρίσιμα στοιχεία της πλατωνικής πρόσληψης του προβλήματος του 'μη όντος': α) σε επίπεδο λογικής έρευνας, πρέπει οπωσδήποτε να είμαστε ικανοί να αναγνωρίζουμε την αναγκαία λογική ύπαρξη και του μη όντος και β), όπως δηλώνεται στο 258 E - 259 A του Σοφιστή: η αναζήτηση του 'μη όντος' σε γενικό ή απόλυτο πλαίσιο, η έρευνα δηλαδή για να βρούμε ποια είναι η οντολογική κατάσταση και η γενικότερη φύση του 'μη όντος' συνολικά, είναι 'παντάπασιν άλογον', είναι δηλαδή λογικά αδιέξοδη και δεν πρόκειται να μας οδηγήσει πουθενά.[15]

Ακόμη και ο Πλάτων, που γνώριζε από πρώτο χέρι τα λογικά παράδοξα στα οποία μπορεί να μας οδηγήσει η σοφιστική εκμετάλλευση της Παρμενίδειας οδού, ακόμη και ο Πλάτων που κατέβαλλε μεγάλη προσπάθεια για να μας πείσει για τη λογική αναγκαιότητα του 'μη όντος' έστω και σε επιστημολογικό και μόνο επίπεδο, θεωρεί πως είναι εντελώς παράλογο να ζητάμε να βρούμε τη φύση και τη γενική λειτουργία του 'μη όντος' σε οντολογικό/μεταφυσικό επίπεδο.

13 Εδώ μία ευκρινής προσέγγιση στο θέμα: W. Bondeson, 'Non-Being and the One: Some Connections Between Plato's "Sophist" and "Parmenides"', *Apeiron: A Journal for Ancient Philosophy and Science*, τ. 7, No. 2 (November, 1973), σελ. 13-21.

14 Εδώ μία λεπτομερέστατη παρουσίαση του συνόλου της πορείας των πλατωνικών επιχειρημάτων στον Σοφιστή: S. Benardete, 'On Plato's "Sophist"', *The Review of Metaphysics*, τ. 46, No. 4 (June, 1993), σελ. 747 - 780.

15 *Plato, Platonis Opera*, επιμ. John Burnet (Oxford: OUP, 1903). Το συγκεκριμένο απόσπασμα είναι στο 259 A.

[συνεχίζεται]

Πηγή: Διεθνές Φιλοσοφικό Forum [«Ανάδρασις»](#), Γεώργιος Πατιός, Δρ. Φιλοσοφίας, "ΤΟ ΜΗΔΕΝ ΚΑΙ Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΚΕΨΗ - ΤΟ 'ΜΗ ΟΝ' ΚΑΙ Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΟΥ"

Διαβάστε το προηγούμενο μέρος του άρθρου [εδώ](#)